

full d'assessorament de l'escola de pares de la **FaPaC**

COORDINADOR DEL SERVEI: MARTÍ COSTA

NOUS MODELS FAMILIARS, NOVES PAUTES DE RELACIÓ

En els darrers anys l'estructura familiar s'ha anat modificant en el nostre país i hem vist com s'anava apropant a estructures de relació que ja feia anys predominaven en altres països de gran part d'Europa.

Venim d'una llarga tradició en la qual estructura familiar estava constituïda per pare, mare, fills i avis, que sovint convivia en la mateixa llar. Aquesta estructura àmplia de tres generacions, amb gran poder per la figura del "cap de família", tenia una forma molt jerarquizada i amb una estricta normativa, que s'aplicava sobretot a les dones i els infants del grup. L'ordre, el respecte, la poca possibilitat d'expressar opinions i d'intervenir en la presa de decisió, ... n'eren algunes de les seves característiques més significatives.

Poc a poc aquesta estructura va anar canviant de la mà dels canvis socials que es produïen i vam veure com els nous matrimonis iniciaven la seva vida en una llar a part d'on vivien els seus pares. Aquest fet va provocar un canvi important d'autonomia en les relacions d'aquest nou model tant de cara a la parella com d'aquests amb els fills. Podem dir que, paral·lelament, la dona, la mare, s'incorpora al món laboral, tot i que sempre hi ha hagut dones que han continuat treballant quan han estat mares, en funció de la classe social a què pertanyien. Quan aquesta incorporació de la dona-mare al món laboral s'ha fet d'una forma massiva, això ha provocat un nou model en les relacions i obligacions d'home i dona en el si de la família. Sobretot s'estableixen unes altres formes de relació entre la parella i els fills.

Quin és el rol del fills?

- Els nens i les nenes han de diferenciar el pare o mare nou vingut del pare o mare biològic. No és convenient forçar a dir "pare o mare", si ells espontàniament no ho fan. Si els anomenen pel nom de pila, això no vol dir que l'afecte, l'estima, sigui menor.

- Han de procurar mantenir bones relacions amb el pare o mare biològic, ja que ha estat i ha de continuar sent part important de la seva vida. Cal doncs que el pare i mare separats es posin d'acord en normes i actituds bàsiques que cal potenciar en el seus fills tot i que aquests infants convisin en dues llars.

- Els infants han de tenir temps i han de rebre suport per anar assimilant aquests canvis en l'estructura familiar. Cal no impacientar-se si els nens no mostren afecte immediat pel nou adult, si els nens aparentment l'ignoren o si intenten ser excessivament afectuosos. Les relacions i els afectes s'han d'anar establint i equilibrant a mesura que passa el temps. Els canvis de situació i de noves relacions personals sovint provoquen un estat personal d'inseguretat i, en aquests casos, la inseguretat pot donar-se en tots els membres d'aquesta nova estructura.

- Cal que tots els adults implicats, pare i mare biològics i company/a nou/nova, tinguin present que els fills viuran de diferent forma aquests canvis d'agrupament i de relacions en funció de la seva edat. Els fills i filles adolescents, solen viure amb més dificultat la separació dels pares, els canvis de relacions, els canvis de normes familiars, l'acceptació d'un altre/a adult/a, el sentiment de pèrdua o de reemplaçament del pare o mare que marxa de casa, etc. Aquests necessiten més temps per anar acceptant aquests canvis i l'ampliació a noves relacions i afectes, al mateix temps que també necessiten més suport del propis adults implicats o de persones externes si s'escau.

Quin és el rol del pare o mare biològic que deixa de conviure amb els seus fills?

Enllaçant amb el que ja s'ha dit en els apartats anteriors, aquest adult:

- Ha de voler continuar sent part important en la vida dels seus fills, ha de continuar mantenint vincles amb ells.

- Cal que no intenti suplir el fet de conviure menys hores amb ells, amb regals o actituds excessivament permissives.

- Ha de mostrar als seus fills els seus sentiments, ha de poder expressar-los-hi afecte i acceptació de la nova realitat, ajudant-los a acceptar-la també a ells. Ha d'evitar sempre de manifestar sentiments "victimistes" davant la situació de separació o divorci, si és que no ha assimilat la separació.

- Ha de transmetre als seus fill/es la sensació de que hi ha acord entre el pare o mare i la seva nova pare-

lla, en les decisions sobre fets importants de la seva educació.

Com enfocar la convivència dins la nova parella pel que fa a qüestions que afecten als fills?

- Cal que introdueixin els canvis en l'organització familiar, en normes, en presa de decisions, poc a poc i sense sorpreses.

- Cal que afrontin cada una de les decisions a prendre de forma pensada i consensuada, tant amb el nou company/a com amb els anteriors en el cas que aquestes decisions afectin a fills comuns.

Quina és la situació de la parella en la qual cada un aporta fills d'aparellaments anteriors?

Volem ara parlar de la situació que hem plantejat en la darrera tipologia d'agrupament familiar, quan la nova parella aporta fills dels aparellaments anteriors i en té en la nova unió.

Aquesta nova parella ha de ser molt conscient de les dificultats que aquest fet representa pels respectius fills. Cada membre de la parella ha hagut d'afrontar el trencament i la separació, el retrobar-se a sí mateix/a (juntament amb els fills) i el tornar a formar una nova parella, però quan aquests prenen la decisió de compartir la vida plegats no només pensen en la seva estabilitat emocional, que afronten amb la il·lusió que els hi aporta l'estima que es manifesten. Aquest compartir la vida l'afronten també plens d'inseguretat, de por, de desconeixement sobre com seran acceptats pels fills del company/a i com també ells els aniran estimant.

Però hi ha un altre aspecte que preocupa els adults i que els fa ser més cauts, més previsors, més responsables de la nova situació: la incògnita més gran és com conviuran els fills d'un i altre, i què passarà quan decideixin tenir nous fills en comú. La responsabilitat d'aquests adults és gran i per tant, es necessari que:

- Es tingui present que cada fill és diferent, que té unes capacitats diferents i evoluciona amb ritmes diferents. La resposta a cada un d'ells ha de ser per tant diferenciada davant una mateixa situació.

- Es valori cada un dels fills individualment i dins del grup. Cal que cada noi/a se senti únic, que té la seva parcel·la, que ocupa un lloc important tant pels

Cal no impacientar-se si els nens no mostren afecte immediat pel nou adult, si els nens aparentment l'ignoren o si intenten ser excessivament afectuosos.

(Ve de la coberta) Hem de tenir en compte també que els pares han de delegar i compartir l'atenció i educació dels seus fills, des de molt menuts, amb els professionals de l'entorn educatiu. En alguns casos els avis continuen tenint també un paper important en fer créixer, física i psíquicament, aquests infants.

Veiem també com les noves famílies comencen a reduir el nombre de fills, i com cada vegada els fills arriben més tard. Aquests dos fets també han comportat patrons de relació diferents en l'estructura de la família, on podem trobar parelles que tenen un sol fill/a passats els 30 anys.

Aquesta és una de les modalitats de la nova estructura de família que trobem en l'actualitat, però volem destacar-ne d'altres que cada cop prenen més força i en les que sovint els implicats es troben amb una situació d'inseguretat, per ser una situació més novedosa i de la que encara se n'ha parlat poc. **Ens centrarem doncs amb les segones parelles.**

QUÈ PASSA EN ELS NOUS AGRUPAMENTS FAMILIARS?

Veiem una varietat considerable que ens porta a plantejar-nos diferents formes de respondre-hi. Ens trobem en situacions de separació i/o divorci d'una parella amb la problemàtica emocional que aquest fet representa tant per ambdós adults com per als fills. **Però què passa quan un dels dos adults forma una altra parella? Quin és el rol del nou pare o mare? Quin és el rol dels fills? Quin és el rol del pare o mare biològic?.** Aquestes són les preguntes bàsiques a què intentarem respondre.

Però encara volem presentar una altra situació que es dona quan en el nou agrupament els adults, home i dona, aporten fills de l'anterior relació i en tenen de nous en la seva unió. **Quins és el rol entre tots aquests fills? I entre aquests fills i tots els adults implicats en el seu desenvolupament?.**

La situació és força complexa, però reflexionant entorn d'aquestes preguntes podem dir que no cal viure-la com una situació negativa, tot i les dificultats que el fet d'establir noves relacions comporta, tant per als adults com per als infants.

La nova situació pot resultar beneficiosa, tant per l'estabilitat emocional i afectiva que l'adult retroba novament, com per la seguretat, benestar, il·lusió,... que pot transmetre als seus fills.

El paper que socialment s'ha atorgat al padrastre o madrastra sempre ha tingut connotacions negatives: persona perversa, que no estimava els fills de la seva parella i als quals feia la vida impossible, creant greus situacions de conflictivitat. Aquesta creença té un cert fons de realitat en tant que sovint el pare o mare nou vingut ha volgut, conscient o inconscientment atorgar-se unes funcions que no li pertocaven o en tant que no ha donat als infants ni a si

Què passa quan un dels dos adults forma una altra parella?
Quin és el rol del nou pare o mare? Quin és el rol dels fills? Quin és el rol del pare o mare biològic?

mateix o si mateixa el temps suficient per anar assimilant la nova estructura familiar, així com el coneixement de la manera de fer d'uns i altres.

QUINS SÓN ELS ROLS QUE CAL QUE CADASCÚ ADOPTI?

L'adult nou vingut:

- Ha de tenir clar que mai ha d'intentar suplir al pare o la mare biològics. Ell/ella tenen un paper diferent i de mica en mica han d'anar elaborant i compartint afectes, valors i normes de convivència en el marc de la nova família. Han d'intentar, fer-ho sempre, tenint present les relacions paral·leles amb el pare o mare biològics. Aquest pot ser un punt de conflictes, ja que dependrà de la situació més o menys traumàtica de la separació de la primera parella.
- Ha de donar confiança i temps als infants per què l'integrin a les seves vides i puguin anar creant una nova estructura de família.
- Cal que expressi els seus sentiments vers els infants de forma equilibrada, mostrant actituds afectuoses, sense caure en excessos a l'hora de voler-los agradar i mimar, ja que l'estima que uns i altres han de tenir-se només pot donar-se i créixer a mesura que comparteixin vivències (alegries i dificultats). L'estimació entre uns i altres no és immediata, ha d'anar formant-se amb el pas del temps.
- Ha d'evitar caure en el parany de "voler-se guanyar l'afecte" d'aquests nous fills, amb regals o complint tots els capricis que el nens manifesten.
- Ha d'estar atent als problemes quotidians dels infants: domèstics, d'escola, del temps de lleure, d'estada a casa del pare o mare biològic, de relacions amb els companys, etc. Ha de mostrar la seva autoritat com a adult coresponsable de l'educació d'aquests infants, sense que això signifiqui caure en l'autoritarisme, sinó compartint amb la parella les decisions que sobre l'educació dels fills es prenguin.

adults com entre els altres germans i germanastres. Aquesta seguretat i una bona autoestima li permetran acceptar que els altres germans del grup també tenen aquest dret i són copartípeps de l'estimació dels pares.

• Se'ls faci participar en la presa de decisions sobre aspectes que afecten a tota la família. És important saber la seva opinió abans de decidir, cal donar-los el dret a expressar les seves idees, els seus sentiments, la seva valoració sobre la vida del grup,...Si això és fomenta creixerà l'estima i el respecte entre tots i és donarà cohesió i sentit a la nova família.

QUI ENS POT AJUDAR?

Com a adult, pare o mare que es pugui inscriure en una d'aquestes situacions, sabem que a més de compartir i reflexionar sobre aquestes situacions amb la parella, podem disposar d'assessorament de professionals de la psicologia i la pedagogia, que ens facilitaran ajut tant a nivell individual com de grup.

Per a què podem demanar i rebre ajut d'aquests professionals?

• Aquest ajut podrà ser donat per tractar situacions en relació a un o més dels nostres fills, per a la dinàmica del grup familiar, per a la relació amb la pròpia parella o amb la parella anterior, etc.

Les relacions i els afectes
s'han d'anar establint i
equilibrant a mesura que
passa el temps.

Quina forma pot tenir l'ajut que ens donin?

- Escoltant-nos i ajudant-nos a analitzar les situacions que ens preocupen.
- Ajudant-nos a buscar i trobar les pautes d'actuació.
- Facilitant-nos informació escrita, bibliografia.
- Posant-nos en con-

tacte amb altres pares i mares amb situació semblant a la nostra, per tal de compartir maneres de fer, experiències viscudes, forma de resoldre-les, errors i encerts, etc.

On podem trobar l'ajut d'aquests professionals?

- Dins l'entorn escolar, ja sigui per a tractar directament els problemes i necessitats que plantegin els fills o de la dinàmica que hi ha en l'entorn familiar i en relació amb l'escola, a través del mestre/professor i del psicòleg o pedagog del centre o de l'EAP.
- Gabinetes de psicologia que tractin temàtiques familiars.
- Dins de les Escoles de Pares que organitza la FaPaC conjuntament amb Centres Educatius, Serveis Municipals, etc, poden tractar-se també temes relacionats amb aquest àmbit.

Margarida Redó, psicopedagoga.

AUTORA DEL TÈXTE:
Margarida Redó
(psicopedagoga)

IL·LUSTRACIONS:
Silvia Castelló

IMPRESSIÓ:
Bru-gor

AMB EL
SUPPORT DE:

Diputació
de Barcelona
Àrea d'Educació

FaPaC

EAP
Escola de Pares

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE PARES D'ALUMNES DE CATALUNYA

Carregada 1-11, 202
Tel. 93 435 76 00
93 435 76 07
Fax 93 435 03 61
08025 Barcelona

Nova i Entreu
C/ de La Roda 20-22
Tel. 972 21 92 12
Fax 972 22 25 60
17002 Girona

Avda. Catalunya 24, 11
Tel. 973 28 18 29
Fax 973 27 17 02
25002 Lleida

Forany 23
Tel. 977 23 45 49
Fax 977 21 76 08
45001 Tarragona